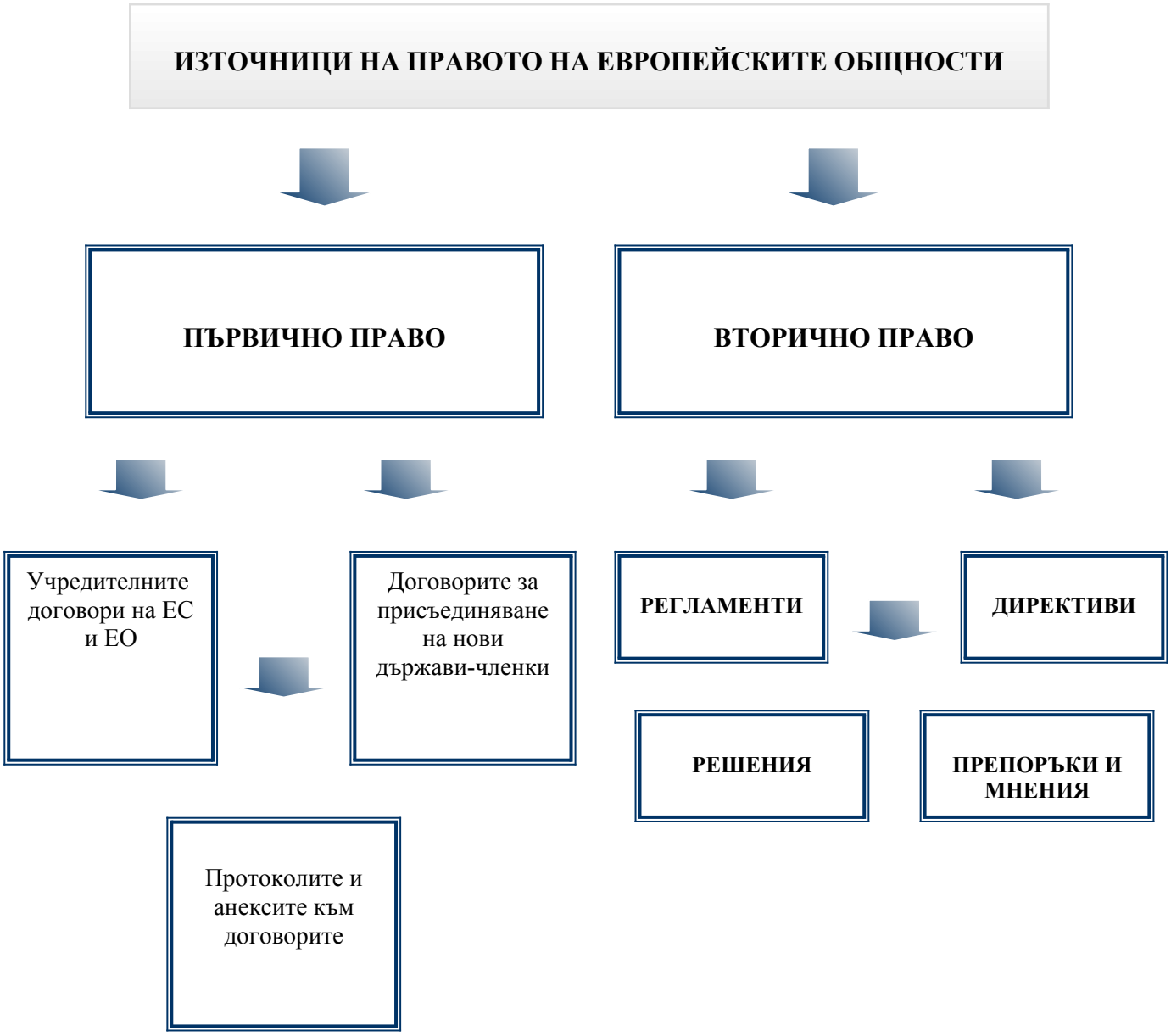
ИЗТОЧНИЦИ НА ПРАВОТО НА ЕО И ЕС

Правото на ЕО и ЕС съставлява уникален автономен провопорядък, състоящ се от йерархично организирани правни норми, които са непосредствено приложими във всяка държава-членка.

Източниците на самостоятелния правов ред на ЕО и ЕС се разделят най-общо на две групи според начина на създаването им : първично (оригинерно) право и вторично (производно) право.

ИЗТОЧНИЦИ НА ПРАВОТО НА ЕО И ЕС

От момента на присъединяването на една държава към ЕС, всички тези източници в своята съвкупност стават приложими в нея и всички съдържащи се в тях правни норми стават действащо право на цялата и територия.

ПЪРВИЧНО ПРАВО

По своето естество първичното право е сравнено с конституционното право на национално ниво. С него се уреждат фундаменталните принципи и същностни характеристики на Европейските общности и Европейския съюз, законодателните процедури, институциите на ЕС и тяхната компетентност.

Нормите на първичното право са с „най-висок ранг" в правната система на ЕО и ЕС и имат предимство пред останалото законодателство на ЕС, както и пред националното право на държавите-членки, включително пред националните конституционни норми.

Един от основните източници на първичното право са учредителните договори, а именно :

- Парижкият договор за създаване на Европейската общност за въглища и стомана
- Римските договори за създаване на Европейската икономическа общност и Европейската общност за атомна енергия

Съдът на ЕО определя „Учредителните договори за „конституционна харта" на Общността".

ВТОРИЧНО ПРАВО

Производното законодателство се приема на основата на първичните правни източници и обхваща различни видове актове на институциите и органите на ЕС, приемани при упражняването на тяхната компетентност.

ИЗТОЧНИЦИ НА ПРАВОТО НА ЕО И ЕС

Класификацията на основните правни актове на ЕО се съдържа в чл.249 от ДЕО (Договора за ЕО), според който „ за да осъществяват своите функции и в съответствие с разпоредбите на този договор, Европейския парламент, съвместно със Съвета, Съвета и Комисията приемат регламенти, директиви, решения, препоръки и мнения”. Тази легална дефиниция се основава на два критерия – адресата на правната норма и задължителната сила на акта.

- **РЕГЛАМЕНТ**

Основната функция на регламента е създаване на еднообразно право в целия ЕС.

Компетентните органи да приемат регламенти са: Съветът, Съветът съвместно с Европейския парламент, Комисията и Европейската централна банка.

Основни характеристики на регламента:

1. Регламентът е нормативен акт, който създава правни норми от общ, абстрактен характер.

Според Съда на ЕО „регламентът установява нормативни принципи, определя абстрактно приложението им и формулира произтичащите правни последици”.

2. Регламентът е задължителен в целостта си. Задължителен във всичките си елементи, регламентът се различава от директивата, която е задължителна само „ по отношение на резултата”.

3. Регламентът няма конкретен адресат.

4. Директно приложим във всички държави-членки. Това е единственият нормативен акт на Общността, по отношение на който легално е закрепена тази важна правна характеристика.

5. Регламентът е акт с директен ефект – поражда направо права и задължения за всички субекти на правото на Общността.

Всяко физическо или юридическо лице може да се позове на директния ефект на регламента, за да получи съдебна защита на придобити по силата на акта индивидуални права пред националния си съд.

Видове регламенти

ИЗТОЧНИЦИ НА ПРАВОТО НА ЕО И ЕС

В зависимост от естеството си регламентите биват два вида:

- „базови" регламенти – чието приемане се основава пряко на норма от първичното право и които целят да осигурят нейното изпълнение;
- „изпълнителни" регламенти – които се опират на базовите регламенти и се приемат, за да осигурят тяхното изпълнение.

- **ДИРЕКТИВА**

Директивата е специфичен акт, чието основно предназначение е да дава задължителни указания за държавите членки. Чрез директивата ЕО изпълнява своите цели и задачи в областите, в които не са овластени да предприемат сами необходимите мерки – вместо това те указват на държавите-членки необходимия резултат и ги задължават да го постигнат.

Компетентните органи да приемат директиви са : Съветът, Съветът съвместно с Европейския парламент и Комисията.

Основни характеристики на директивата:

1. Директивата няма общообвързващо действие, т.е тя регламентира резултата, а остава националния законодател да уреди средствата за постигането му.

2. Директивата винаги има конкретен адресат – една, няколко или всички държави членки.

3. Директивата не е директно приложима.

Нейният нормативен ефект на територията на държавите членки е опосредстван от действията на компетентните национални власти чрез приемане на съответните вътрешно правни актове (или чрез отмяна на действащи актове поради несъвместимостта им с директивата).

4. Директивата не създава индивидуални права и задължения за субектите на европейското право

- **РЕШЕНИЕ**

Органите, които могат да издават решения са: Съветът, Съветът съвместно с Европейския парламент, Комисията и Европейската централна банка

Основни характеристики на решението :

1. Решението има характер на индивидуален административен акт.

2. Решението винаги има конкретен адресат – държава членка, физическо или юридическо лице.

3. Решението е задължително в своята цялост за онези, до които е адресирано.

4. Когато адресат на решението е физическо или юридическо лице от държава членка, тогава актът има директен ефект, а когато адресат е държава членка директният ефект е опосредстван от вътрешноправен акт по имплементация.

- **ПРЕПОРЪКИ И МНЕНИЯ**

За разлика от останалите източници на производното общностно право тази категория актове нямат правнообвързваща сила. Препоръки могат да издават всички институции на Общността. Техен адресат са държавите членки, които посредством този акт се поканват да възприемат определено поведение.

Мненията се дават от Европейската комисия и се адресират до държави членки или до техни юридически лица.

ПРАКТИКА НА СЪДА НА ЕС

Съдебната практика е уникален източник на право на ЕС. СЕС има изключителното право да тълкува общностните норми по задължителен начин с оглед еднаквото и правилното им прилагане от държавите членки. Тълкувателните решения на СЕС имат ранга и силата на тълкувателна норма, т.е. когато се отнасят до „първична норма", те ще стоят над всички останали източници.